

Kompromi Politik Dato' Onn Jaafar dalam Menangani Konflik Perkauman Selepas Pendudukan Jepun di Tanah Melayu

Dato' Onn Jaafar Political Compromise in Addressing Racial Conflict after The Japanese Occupation in Malaya

Mohamed Ali bin Haniffa
Universiti Utara Malaysia
emel: m.ali@uum.edu.my

Abstrak

Artikel ini mengemukakan mengenai kompromi politik Dato' Onn Jaafar dalam menangani konflik perkauman selepas pendudukan Jepun di Tanah Melayu. Polisi divide and rule British telah membawa kepada ketidakseimbangan kaum dan ekonomi di Tanah Melayu. Hal yang demikian ini telah diperburukkan lagi dengan pendudukan Jepun yang telah menimbulkan bibit prasangka perkauman. Rasa prejudis dan prasangka ini telah diterjemahkan dalam bentuk konflik perkauman selepas pengunduran tentera Jepun. Tentera Bintang Tiga telah melakukan keganasan dan kezaliman dalam usaha melegitimasi kekuasaan mereka sehingga menyebabkan orang Melayu dan Cina terlibat dalam konflik perkauman. Dalam tempoh masa kritikal ini, golongan intelegensia Melayu khususnya berusaha untuk memulihkan kembali keharmonian kaum di Tanah Melayu. Artikel ini akan mengkaji mengenai kompromi politik Dato' Onn Jaafar sebagai perantara dalam mengendurkan dan memulihkan hubungan kaum di Tanah Melayu. Analisis data dibuat melalui kaedah kajian dokumen berupa primer dan sekunder. Hasil kajian mendapati bahawa Dato' Onn Jaafar merupakan antara golongan intelegensia Melayu yang telah berperanan besar dalam menyelesaikan konflik perkauman selepas pengunduran tentera Jepun dari Tanah Melayu. Dato' Onn Jaafar telah mencetuskan inspirasi kepada orang Melayu untuk bersatu di bawah jemaah dan merintis jalan ke arah membina kekuatan bangsa. Kompromi politik beliau telah mencetuskan nasionalisme dan merintis jalan ke arah kemerdekaan tanah air.

Kata kunci Dato' Onn Jaafar, kompromi politik, Tentera Bintang Tiga, Intelegensia Melayu

Abstracts

This article examines the Dato' Onn Jaafar political compromise of in addressing racial conflict after the Japanese occupation at Malaya. British divide and rule policy has led to racial and economic disparities in Malaya. This has been exacerbated by the occupation of Japanese that has caused the seeds of racial prejudice. Prejudices and preconceptions have been translated into racial conflict after the withdrawal of Japanese troops. Three Stars Army has committed violence and injustice in an effort to legitimize their rule until the cause of the Malays and Chinese were involved in racial conflicts. During this critical time, the Malay intelligentsia in particular is trying to restore communal harmony in Malaya. This article will examine the political compromise by Dato' Onn Jaafar as an intermediary in the relationship relax and recover in Malaya. Sources of the study consists of files from the primary and secondary data. The study found that Dato' Onn Jaafar was among the Malay intelligentsia who have been instrumental in resolving communal conflict after the withdrawal of Japanese troops from Malaya. Dato' Onn Jaafar has inspired the Malays to unite the community and pave the way towards building the strength of the nation. His political compromise has sparked nationalism and pave the way towards independence.

Keywords: Dato' Onn Jaafar, political compromise, Three Stars Army, Malay intelligentsia

PENDAHULUAN

Hubungan etnik yang harmonis menjadi anak kunci bagi keseimbangan antara kekukuhan ekonomi dan kestabilan politik. Peristiwa pergaduhan kaum selepas pendudukan Jepun telah mendedahkan kepada kita bahawa survival Malaysia sebagai sebuah negara bangsa dan sistem sosial yang kukuh, tidak semata-mata terletak pada pertumbuhan ekonomi yang baik dan kestabilan politik yang mapan. Apa yang lebih penting dalam konteks Malaysia sebagai sebuah masyarakat majmuk ialah usaha berterusan untuk memupuk dan

mengekalkan hubungan etnik yang harmonis. Sekiranya tidak dilakukan, dalam sekelip mata, pertumbuhan ekonomi dan kestabilan politik yang kita nikmati akan tergugat sekiranya berlaku lagi pergaduhan kaum secara terbuka. Malaysia mempunyai sebuah masyarakat majmuk yang dibentuk oleh penduduk berbilang kaum. Kemajmukan masyarakat di Malaysia menjadi lebih unik lagi dengan kedatangan imigran hasil galakan pihak British dan desakan hidup di negara asal mereka. Perpaduan di antara kaum dan perkara yang berkaitan merupakan isu penting dalam sejarah Malaysia.

Tunjang perpaduan dalam sesebuah masyarakat majmuk ialah hubungan baik antara kaum. Bagi merealisasikan perpaduan dalam sesebuah masyarakat majmuk, kerjasama dan tolak ansur antara mereka amat penting bagi memastikan kesejahteraan hidup dapat dikecapi bersama. Malaysia adalah sebuah negara kecil yang dalamnya terdapat kombinasi komuniti yang pelbagai. Kepelbagaian inilah yang menyebabkan Malaysia sentiasa dipandang oleh masyarakat antarabangsa yang lain, khususnya sebagai model atau destinasi pelancongan luar negara. Kehadiran imigran dan penjajah telah mewujudkan interaksi, integrasi dan asimilasi dalam masyarakat. Proses ini berterusan sehinggalah ke hari ini. Masalah hubungan kaum di Malaysia berpunca daripada pelbagai sebab. Antaranya ialah dasar British, zaman pemerintahan Jepun dan prasangka ras yang sukar dibendung yang telahpun berakar umbi dalam kalangan pelbagai etnik di Tanah Melayu. Konflik perkauman selepas pemerintahan Jepun telah meninggalkan impak yang mendalam khususnya dalam hubungan antara kaum. Kompromi politik Dato' Onn Jaafar sedikit sebanyak telah mengendurkan sentimen perkauman yang telah dicetuskan oleh British dan Jepun di Tanah Melayu.

Konflik Melayu-Cina Selepas Pendudukan Jepun

Hubungan harmoni di antara komuniti Melayu-Cina telah berubah menjadi renggang berikutan pengunduran tentera Jepun dari Tanah Melayu. Pada peringkat awal, orang Melayu terpengaruh dengan propaganda komunis kerana termakan janji dan pujukan bahawa mereka akan diberi peluang untuk mentadbir Tanah Melayu selepas pengunduran tentera Jepun. Perang ideologi yang bermula pada peringkat awal telah berlarutan menjadi konflik perkauman yang besar. Orang Melayu yang telah dizalimi oleh komunis membuat tafsiran bahawa "komunis itu Cina dan Cina itu komunis" (Cheah Boon Kheng, 1981:116). Hal yang demikian ini menjadi bertambah rumit apabila majoriti orang Cina terpengaruh dengan komunis kerana dizalimi oleh tentera Jepun. Konflik Melayu-Cina di Johor telah bermula antara Mac hingga Ogos 1945. Pergaduhan di Johor bermula di Ayer Hitam pada 20 Jun 1945 (bermula antara petempatan dari Muar ke Parit Sulong). Kejadian kedua telah berlaku pada 21 Jun 1945 di Parit Kuman, Mukim Sungai Balang (SUKJ. 6203/1945).

Sentimen yang dicetuskan oleh Jepun dan komunis telah menyebabkan meletus dan merebaknya konflik perkauman Melayu-Cina hampir di semua lokasi di Tanah Melayu. Antaranya ialah di Sungai Manik dan Bekor, Kuala Kangsar, Perak. Komunis mula masuk ke kawasan perkampungan Melayu dan melakukan kezaliman serta merampas bahan makanan. Dalam satu peristiwa, seramai 100 orang Cina bertempiran lari apabila dikejar oleh orang Melayu yang bersenjatakan parang panjang kerana merosakkan tanaman mereka ketika kerja membina jalan selebar 6 kaki. Walau bagaimanapun, beberapa perundingan di antara orang Melayu dan Cina diadakan (*Seruan Ra'ayat*, 7 Januari 1946). Pada 6 November 1945, dalam satu serangan balas, sekumpulan orang Melayu seramai 300 hingga 400 orang menyerang orang Cina di Padang Lebar, Kuala Pilah. Konflik Melayu-Cina terus berlarutan di Batu Talam, Raub, Pahang pada pagi hari Isnin 11 Februari 1946 di kawasan pasar Cina Batu Malim (WO 172/9773). Kekacauan dan konflik Melayu-Cina terus berlarutan ke serata pelusuk Tanah Melayu selepas pendudukan Jepun sehingga kepada pengisytiharan kemerdekaan negara.

Biodata Dato' Onn Jaafar

Dato' Onn Jaafar dilahirkan pada tahun 1895 dan semenjak kecil dipelihara oleh Sultan Ibrahim. Beliau telah mendapat pendidikan Melayu sebelum melanjutkan pelajaran ke England. Dato' Onn Jaafar pernah bekerja sebagai wartawan pada tahun 1930. Pada tahun 1934, beliau menjadi pengarang Lembaga Malaya dan Harian Lembaga. Di samping itu, Dato' Onn juga pernah menjadi ahli Majlis Mesyuarat Kerajaan Johor. Semasa zaman pendudukan Jepun, Dato' Onn menjadi Ketua Pejabat Kawalan Makanan Negeri Johor.

Pada 1 Oktober 1946, Dato' Onn Jaafar dilantik menjadi Menteri Besar Johor. Tiga tahun kemudian, beliau meletakkan jawatan sebagai Menteri Besar Johor dan menumpukan perhatian kepada UMNO. Di bawah kepimpinan Dato' Onn Jaafar, UMNO telah berjaya memaksa kerajaan British membubarkan Malayan Union dan diganti dengan Persekutuan Tanah Melayu.

Dato' Onn Jaafar mendirikan rumah tangga bersama Datin Halimah Hussein, dan Allahyarham Tun Hussein bin Dato' Onn adalah salah seorang daripada anak mereka. Beliau meninggal dunia pada tahun 1962. Dato' Onn Jaafar adalah seorang tokoh nasionalis, ahli politik dan pentadbir yang menonjol sebelum merdeka. Beliau memainkan peranan penting dalam persuratkhabaran Melayu dan nasionalisme Melayu pada tahun 1920-an dan 1930-an, penentangan terhadap Malayan Union pada tahun 1946 dan penubuhan Persekutuan Tanah Melayu pada tahun 1948. Apabila kita mengkaji sejarah politik negara ini sebelum merdeka dan satu dekad selepas merdeka, sebenarnya kita meneliti riwayat hidupnya yang kompleks dengan idea, pemikiran dan jatuh bangunnya dalam kegiatan politik negara ini (Ramlah Adam, 2004:1).

Kompromi dan Usaha Perundingan Dato' Onn Jaafar

Pendudukan Jepun di Tanah Melayu telah mencetuskan keruncingan hubungan di antara etnik Melayu dan Cina. Dalam situasi politik yang amat meruncing, Dato' Onn Jaafar telah menjadi perantara dalam mengembalikan keharmonian kaum. Kompromi politik beliau jelas membuktikan bahawa pemikiran dan tindakannya telah melangkui zaman. Usaha dan kompromi politik Dato' Onn Jaafar telah sedikit sebanyak berjaya menyelesaikan isu pergaduhan Melayu-Cina di Tanah Melayu. Serangan balas di antara etnik Melayu-Cina ketika dan selepas pendudukan Jepun telah menyebabkan Johor mengalami ketegangan kaum yang buruk. Dalam saat kritikal, Dato' Onn telah dilantik oleh Sultan Ibrahim sebagai Pegawai Daerah Batu Pahat dengan tugas utamanya untuk menamatkan kekacauan dan memulihkan keamanan di Batu Pahat. Beliau melahirkan kebimbangan kerana sentimen orang Cina akan menjadi anti-Islam (*CO* 537/1581 (3)). Pada 21 Ogos 1945, jam 5.00 pagi, Dato' Onn Jaafar telah pergi ke markas *Malayan People Anti Japanese Army* (MPAJA) bersama ketua tentera Bintang Tiga. Pertemuan itu telah diaturkan oleh Cikgu Jamil bin Markom. Turut sama dalam pertemuan ini ialah Embong Yahya. Satu perundingan di antara Dato' Onn dengan pemimpin MPAJA diadakan di sebuah kedai kopi (Ho Hui Ling, 2006:3). Dalam pertemuan tersebut, ketua MPAJA telah bersetuju dengan saranan Dato' Onn Jaafar supaya berhenti menyerang kawasan perkampungan orang Melayu bagi memulihkan hubungan baik antara orang Cina dengan Melayu seperti sebelum tahun 1945 (Ismail Ahmad, 2006:7).

Perbincangan Dato' Onn dengan Kiai Salleh bin Abdul Karim pada 22 Ogos 1945 juga turut berjaya. Beliau bersama dengan ketua masyarakat Cina dan ketua Bintang Tiga dibawa ke meja perundingan. Satu perjumpaan telah di atur pada 23 Ogos 1945 di Dewan Perniagaan Cina, Jalan Rahmat, Johor. Pertemuan ini merupakan perundingan tiga penjurur yang paling berjaya diadakan. Selepas daripada sesi rundingan, Kiai Salleh bin Abdul Karim terus ke Semerah dan Parit Jawa bagi mengumumkan pengisytiharan damai antara orang Melayu dan Cina (Hairi Abdullah, Bil., 3/4, 1973/4, 1974/5:14). Walaupun berjanji tidak melakukan keganasan, namun perjanjian ini telah dicabuli oleh komunis dengan melakukan lebih banyak keganasan (*Berita Minggu*, 2 Disember 2007).

Kiai Salleh bin Abdul Karim telah mengadakan beberapa siri rundingan bersama orang Melayu dan buruh Cina bagi mencari resolusi ke arah perdamaian. Di samping itu, mesyuarat gabungan antara pertubuhan Melayu dan Cina telah diadakan dan memperlihatkan kejayaan (*RCJ* 65/46 (80), Resident Commissioner Johore kepada Chief Secretary Malayan Union Kuala Lumpur). Proses memulihkan keamanan di daerah Batu Pahat merupakan antara usaha dan jasa Dato' Onn yang paling besar. Walaupun hati beliau lega kerana berjaya menamatkan kekacauan untuk sementara waktu, tetapi usaha dan pemikiran beliau tidak terhenti setakat itu sahaja. Komitmen yang telah ditunjukkan oleh beliau telah menyebabkan beliau menjawat jawatan sebagai pemangku Menteri Besar Johor berkuatkuasa 1 Oktober 1946 (*RCJ* 1212/46 (1)).

Dalam usaha mengembalikan semula ketuanan Melayu, Dato' Onn Jaafar memberikan beberapa cadangan dalam mesyuarat yang diadakan pada 27 Oktober 1948 dan 2 November 1948. Antaranya ialah pelantikan orang Melayu sebagai Timbalan Pesuruhjaya Tinggi dan pemulihan ekonomi orang Melayu dengan geran bantuan sejumlah 10 juta bagi penubuhan *Agricultural Loan Bank*. Usaha beliau dalam mencadangkan pelantikan orang Cina dalam *Malayan Civil Service* (MCS), dan "*the Malayanisation of the administrative service*" menunjukkan kesungguhan dalam memulihkan hubungan antara Melayu-Cina (*CO*

537/3759 (68)). Beliau juga menyuarakan rasa tidak puas hati kepada polisi pengambilan kadet MCS dari *United Kingdom* yang menyekat peluang orang Melayu. Higham menjelaskan, terdapat 34 orang Melayu dalam MCS walaupun Dato' Onn Jaafar mendapati di Johor ramai bangsa Eurasia yang memegang jawatan dalam perkhidmatan negeri (*CO 537/3759 (82)*).

Kompromi Dalam Pembentukan *Communities Liaison Committee (CLC)*

Dato' Onn Jaafar juga memainkan peranan utama dalam pembentukan *Communities Liaison Committee (CLC)* dengan matlamat bagi membentuk hubungan baik dan persefahaman di antara pelbagai kaum di Tanah Melayu (R.K. Vasil, 1980:67). Pada Ogos 1948, Dato' Onn Jaafar mendapat jemputan ke jamuan makan malam daripada Malcolm MacDonald. Dalam jamuan tersebut, Malcolm MacDonald mencadangkan kepada Dato' Onn Jaafar agar beliau berunding dengan pemimpin bukan Melayu bagi mencari jalan memulihkan keharmonian kaum di Tanah Melayu. Berikutan itu, satu pertemuan diadakan di rumah Dato' Onn Jaafar di Istana Bukit Serene, Johor Bahru, Johor, pada 29 Disember 1948 dengan dihadiri oleh sejumlah 21 orang pemimpin kaum dari Tanah Melayu dan Singapura. Malcolm MacDonald dijemput sebagai tetamu kehormat. Pada 9 Januari 1949, Dato' Onn Jaafar menganjurkan satu perbincangan di *Lunar Club*, Pulau Pinang yang dihadiri oleh kaunselor Pulau Pinang yang berbangsa Cina, Malcolm MacDonald dan lima orang pemimpin Melayu serta empat pemimpin Cina dari Tanah Melayu dan Singapura. Dalam pertemuan itu, persoalan ekonomi dan politik yang melibatkan orang Melayu serta Cina dibincangkan dengan harapan suatu persetujuan umum tentang dua perkara yang begitu meruncing dalam hubungan antara dua kaum itu dapat dicapai (Ho Hui Ling, 2006:13).

Hasil pertemuan, melahirkan Jawatankuasa Muhibah Cina-Melayu (*Sino Malay Goodwill Committee*) yang bertujuan membolehkan pemimpin pelbagai kaum duduk membincangkan punca perselisihan antara kaum dan mencari jalan bagi membina keharmonian (*CO 717/183/2 (48-49)*). Jawatankuasa CLC dianggotai seramai lima orang pemimpin Melayu, empat pemimpin Cina dan empat pemimpin kaum lain. Orang Melayu diwakili oleh Dato' Onn Jaafar, Dato' Panglima Bukit Gantang, Mohd Salleh Hakim, Dr. Mustapha Osman dan Zainal Abidin bin Haji Abbas. Wakil orang Cina pula terdiri daripada Dr. Lee Tiang Keng (Pulau Pinang), C.C. Tan (Singapura), Yong Shook Lin (Selangor) dan Tan Cheng Lock (Melaka). Antara ahli lain ialah Roland Braddell (wakil orang Eropah), L.R. Doraisamy Iyer (wakil kaum India), Dr. J.S. Goonting (wakil orang Serani) dan E.E.C. Thuraisingham (wakil orang Ceylon) yang menjadi Pengerusi Jawatankuasa. Malcolm MacDonald telah bersetuju bertindak sebagai pegawai perantara kepada jawatankuasa berkenaan.

Jawatankuasa Muhibah itu kemudiannya ditukarkan kepada Jawatankuasa Perhubungan Kaum (*Communities Liaison Committee/CLC*) pada April 1949, berikutan penambahan ahli dari komuniti lain selain Melayu dan Cina. Keputusan ini diambil setelah diadakan perjumpaan CLC di Kuala Lumpur pada 19 April 1949. *Communities Liaison Committee (CLC)* dibentuk pada 9 Januari 1949 dan merupakan sebahagian dari usaha yang dilaksanakan bagi menjalin semangat muhibah dan kerjasama antara kaum (Mohd Ashraf Ibrahim, 2004:126-127).

Pencetus Pergerakan Melayu Semenanjung Johor (PMSJ)

Dato' Onn Jaafar juga telah menjadi pencetus kepada penubuhan Pergerakan Melayu Semenanjung Johor. PMSJ ditubuhkan pada Jun 1946 di Batu Pahat, berikutan pergaduhan Melayu-Cina yang berlaku di Batu Pahat pada Mei hingga September 1945. Pada 29 Disember 1945, Dato' Onn Jaafar menghantar surat arahan kepada ketua kampung untuk meminta orang ramai berkumpul bagi membincangkan penubuhan sebuah pertubuhan politik. Perjumpaan tersebut akan diadakan pada 3 Januari 1945 di Masjid Jamek, Batu Pahat selepas sembahyang Zohor. Masjid dipilih sebagai lokasi perjumpaan bagi mengelakkan syak wasangka dari *British Military Administration (BMA)*. Ia merupakan satu perjumpaan bagi kepentingan agama Islam sahaja. Beliau telah menggunakan agama dan institusi Islam bagi kepentingan perpaduan orang Melayu. Perjumpaan pertama ini dihadiri seramai 3,000 orang. Perjumpaan orang Melayu ini merupakan yang pertama dan besar di Batu Pahat selepas Perang Dunia Kedua (Ramlah Adam, 2004:54).

Pertubuhan ini bertujuan bagi menjaga kepentingan politik, kebajikan dan perpaduan dalam kalangan orang Melayu di Batu Pahat dan dipengerusikan oleh Dato' Onn Jaafar (*WO 172/9773 (7)*). Beliau telah memberikan jaminan bahawa PMSJ ialah badan yang menggalakkan kerjasama dan keharmonian antara kaum. Sebagai buktinya, beliau telah menjemput wakil orang Cina iaitu Ah Tien, seorang peniaga dan M.D. Hay, Pegawai Kanan Perkara Negeri Johor duduk bersama beliau di atas pentas yang disediakan (*WO 172/9773 (159-160)*). Menjelang awal Mac 1946, keahlian PMSJ berjumlah seramai 125,000 orang (Ho Hui Ling, 2006:4).

Pertubuhan politik ini telah menjadi salah satu wadah penting dalam mengembalikan keharmonian kaum. Dalam ucapannya, beliau mencadangkan agar orang Melayu bersatu dalam sebuah persatuan yang boleh menjaga kepentingan bangsa Melayu. Persatuan ini boleh dijadikan sebagai alat perpaduan bangsa Melayu di Batu Pahat. Cadangan beliau telah disambut baik dan sorakan "Hidup Melayu" dilaungkan dengan penuh semangat. Bendera putih hijau dengan peta Tanah Melayu ditengah-tengahnya dikibarkan sebagai tanda lahirnya PMSJ (Ramlah Adam, 2004:54-55).

Penubuhan PMSJ untuk mewujudkan perpaduan kebangsaan Melayu dan menyatukan orang Melayu semenanjung bagi mengatasi pengaruh Parti Kebangsaan Melayu Malaya (PKMM). Dato' Onn Jaafar juga menyatakan;

My plan is to get the Malays to put their own house in order, and to keep away from the communists and Javanese.

Ini juga untuk meninggikan taraf hidup orang Melayu dalam segala perkara agar keadaan kehidupan bangsa Melayu dipimpin oleh panduan yang sempurna (*WO 172/9773 (158-159)*). Di samping itu, untuk menyatukan orang Melayu dalam perkara yang melibatkan politik negeri, perniagaan, perusahaan, pelajaran, agama, adat dan sosial (Shaharom Husain, 1985:133-134).

Cawangan PMSJ telah ditubuhkan di lokasi berlainan di negeri Johor. Antaranya ialah di Muar, Batu Pahat, Pontian, Johor Bahru, Tangkak dan Kluang. Pengaruh PMSJ telah berkembang ke Melaka pada tahun 1946. Sebanyak 36 cawangan telah dibentuk di Melaka. Pada 10 Februari 1946, satu perarakan besar-besaran diadakan di Batu Pahat. Seramai 15,000 orang Melayu hadir berarak di bandar Batu Pahat dengan membawa sepanduk yang menaikkan semangat orang Melayu. Antara ungkapan yang ditulis di atas sepanduk ialah "Takkan Melayu Hilang di Dunia". Mesyuarat tersebut turut dihadiri oleh beberapa orang Pegawai British. Perarakan yang mengambil masa selama 35 minit dengan mengelilingi pekan Batu Pahat itu turut disertai oleh kaum wanita yang memakai baju kurung putih dan berkain hijau. Manakala, kaum lelaki pula berbaris dalam tiga barisan yang berbeza-beza pakaian dan kelengkapannya. Salah satu daripada barisan tersebut memakai pakaian tentera, bersenjata kayu dan bersongkok. Seolah-olah mereka ini melambangkan pasukan tentera *sabilillah* yang menentang MPAJA. Mesyuarat dan perarakan orang Melayu di pekan Batu Pahat telah menimbulkan kebimbangan orang Cina.

Dato' Onn Jaafar telah dibantu oleh isteri beliau yang bernama Halimah Husein. Halimah Husein telah menjadi ketua bagi bahagian wanita PMSJ. Penubuhan badan ini menunjukkan bahawa telah wujud penyatuan orang Melayu di negeri Johor (Ramlah Adam, 2004:55). Dalam Persidangan Agung PMSJ di Kelab Muar pada 26 Jun 1948, Dato' Onn Jaafar mengingatkan dan meyakinkan orang Melayu agar tidak tunduk kepada ugutan serta kekejaman komunis. Ini kerana kekuatan orang Melayu terletak pada semangat dan perpaduannya. Beliau telah menyeru pemuda Melayu menjadi anggota pasukan keselamatan untuk mempertahankan keselamatan Tanah Melayu daripada ancaman komunis (Shaharom Husain, 1985:341-342). Walau bagaimanapun, terdapat laporan provokasi yang menyatakan bahawa sekumpulan orang Cina telah melawat ke perkampungan orang Melayu di Batu Pahat dan menerangkan bahawa rancangan dan idea Dato' Onn Jaafar bagi menyatukan orang Melayu adalah tidak benar (*WO 172/9773 (7)*).

Pengasas Kepada Penubuhan United Malay National Organisation (UMNO)

Dato' Onn Jaafar juga bertindak sebagai pengasas kepada penubuhan parti politik orang Melayu. UMNO ditubuhkan oleh orang Melayu kesan daripada bantahan terhadap rancangan *Malayan Union*. Dalam satu kongres yang telah diadakan di Johor Bahru pada 11 hingga 13 Mei 1946, Dato' Onn Jaafar dilantik sebagai presiden dan seterusnya menjadi wakil bagi menyuarakan bantahan orang Melayu mengenai *Malayan Union* di London (*WO 172/1813 (189)*). Cadangan pembentukan *Malayan Union* melalui Kertas Putih

(*White Paper*) menjadi salah satu faktor pemangkin kepada kemunculan parti politik Melayu. Antara Disember 1945 hingga Januari 1946, terdapat pertumbuhan parti politik Melayu yang menuntut dan mempertahankan hak istimewa mereka (R.K. Vasil, 1980:63). Mohamad Yunus Hamidi yang menjadi ketua pengarang *Majlis*, dalam keluarannya bertarikh 12 Januari 1946 mencadangkan Dato' Onn Jaafar untuk memimpin orang Melayu membantah Malayan Union. Ini kerana beliau dilihat sebagai pemimpin yang mempunyai keupayaan untuk menyatukan dan memimpin orang Melayu di saat genting itu. Dalam sepucuk suratnya, Dato' Onn Jaafar mencadangkan satu kongres bagi membincangkan soal Malayan Union itu diadakan di Melaka. Satu pertubuhan yang dinamakan *United Malays Organization* (UMO) ditubuhkan sebagai badan pendesak.

Dalam Kongres 1946, beberapa resolusi telah dibuat dan dihantar ke Pejabat Tanah Jajahan sebagai bantahan bertulis orang Melayu secara kolektif. Pertubuhan Kebangsaan Melayu Bersatu (PEKEMBAR) atau UMNO yang telah dibentuk pada 11 Mei 1946 menjadi perintis kepada perkembangan parti politik Melayu yang lain. Malayan Union menyebabkan lahirnya UMNO yang kemudian menjadi tulang belakang politik orang Melayu. *Pan-Malayan Malay Congress* diadakan di Kuala Lumpur pada 1 hingga 4 Mac 1946 yang melibatkan sejumlah 41 buah persatuan Melayu. Matlamat utama kongres berkenaan ialah untuk membentuk organisasi pusat bagi semua kesatuan Melayu dan menghapuskan sentimen perkauman. Dato' Onn Jaafar telah mencadangkan agar kesatuan pusat tersebut dinamakan sebagai *United Malays Organisation* (R.K. Vasil, 1980:63-64).

Kempen membantah Malayan Union telah menjadikan gerakan Melayu lebih tersusun dan membawa kepada kelahiran UMNO (*Mingguan Malaysia*, 8 Mei 2011). Pembentukan *United Malay National Organisation* (UMNO) pada tahun 1946, *Malayan Chinese Association* (MCA) pada tahun 1949 dan *Malayan Indian Congress* (MIC) pada tahun 1946 dilihat sebagai sebahagian daripada usaha menjaga kebajikan setiap kaum. Fokus utama perbincangan ialah untuk membentuk kerajaan atau pemerintahan akan datang di Tanah Melayu (*WO 172/9773* (596)).

Persekutuan Malaya merupakan suatu keunikan dalam perjuangan UMNO yang tidak memfokuskan kepada orang Melayu semata-mata tetapi merentas sempadan ras dan bangsa. Pemimpin parti politik seperti Tan Cheng Lock dan E.E.C. Thuraisingam memainkan peranan aktif dalam memberikan kesedaran kepada komuniti mereka. Dato' Onn Jaafar mencadangkan agar keahlian UMNO dibuka kepada orang bukan Melayu. Di samping itu, kelonggaran dari segi keahlian akan menyebabkan hubungan antara tiga etnik besar iaitu Melayu, Cina dan India dapat diperkukuhkan. Dalam Perhimpunan Agung UMNO yang ke-11 pada 28 Mei 1949, suara majoriti seramai 14 orang berbanding lapan meluluskan agar UMNO dibuka keahliannya kepada orang bukan Melayu. Walau bagaimanapun, hasrat Dato' Onn Jaafar untuk menjadikan UMNO sebagai sebuah parti yang bukan berbau perkauman tidak tercapai.

Kompromi Dalam Membanteras Komunis

Kompromi politik Dato' Onn juga boleh dilihat dalam usaha membanteras komunis. Beliau telah memberikan jaminan bahawa orang Melayu akan sanggup menjaga diri mereka seperti pada tahun 1945. Beliau juga meminta supaya ketua dan penganjur kaum Cina turut bertindak menghapuskan keganasan. Dalam Majlis Mesyuarat Undangan Persekutuan pada 17 Julai 1948, Dato' Onn Jaafar menyeru ahli majlis berbangsa Melayu supaya meminta orang Melayu taat setia dan berhati-hati dalam sebarang gerakan menentang komunis pada zaman darurat. Ini bagi mengelakkan pertelingkahan antara kaum seperti yang pernah berlaku.

Beliau juga memberi peringatan kepada orang Melayu agar tidak mengambil sebarang tindakan yang boleh melanggar undang-undang, walaupun orang Melayu masih menjadi mangsa kekejaman komunis. Pada 8 Julai 1948, atas inisiatif Dato' Onn Jaafar, satu persidangan telah diadakan di Johor Bahru dengan dihadiri lebih daripada 20 orang wakil kaum Cina dari seluruh Johor. Wakil pertubuhan Cina Johor bersetuju bekerjasama dalam menghapuskan komunis dengan membentuk Pasukan Mata-mata Cina Khas bagi menentang komunis di samping memelihara perpaduan semua kaum di negeri Johor (Shaharom Husain, 1985:371-372). Bagi mengelak dan menjauhkan pengaruh komunis dalam kalangan orang Melayu, Dato' Onn Jaafar bergerak ke merata tempat di Tanah Melayu bagi menerangkan kepentingan dan keperluan orang Melayu dan penduduk lain taat setia kepada negara.

Dato' Onn Jaafar juga melahirkan hasrat untuk bekerjasama dengan orang Cina dalam membanteras komunis dan menyatakan "*he was ready to offer 100 years of friendship if Britain would give the Malays*

their due" sekiranya beberapa tuntutan bagi meningkatkan keadaan sosio-ekonomi orang Melayu dipenuhi (CO 537/3759 (53)). Dato' Onn Jaafar juga memberikan peringatan kepada ahli UMNO agar mengetepikan fahaman perkauman bagi memupuk aspirasi politik bersama. Beliau memberikan komen secara terbuka kepada perwakilan dalam mesyuarat perwakilan negeri yang diadakan pada tahun 1949. Menurut beliau terdapat segelintir perwakilan yang mempunyai sentimen kenegerian yang tebal dan mementingkan diri sendiri, sedangkan isu perkauman masih berleluasa (CAJ 35/49 (22), *Sunday Tribune*, 25 September 1949).

Pembentukan Parti Perikatan

Persediaan Dato' Onn Jaafar dalam memulih dan mengembalikan keharmonian kaum dapat dibuktikan apabila beliau menyokong penubuhan *Malayan Chinese Association* (MCA) oleh pemimpin Cina. Penubuhan MCA digalakkan oleh British dengan harapan dapat mengalihkan perhatian orang Cina daripada PKM. Oleh yang demikian, orang Cina dapat disatukan di bawah MCA dan membantu kerajaan menghadapi ancaman komunis (Ho Hui Ling, 2006:9). Pada 29 Disember 1948, satu perjumpaan di antara orang Melayu dan Cina telah diadakan di Johor Bahru. Dato' Onn Jaafar menyatakan objektif penubuhan MCA adalah bagi tujuan "*to co-operate with the Malays to build a new nation*". Dengan itu tidak ada alasan bagi orang Melayu untuk menentang cadangan penubuhan MCA. Penubuhan *Malayan Chinese Association* (MCA) pada 27 Februari 1949 di Kuala Lumpur menjadi wadah politik bagi orang Cina. MCA berada di bawah kepimpinan Tan Cheng Lock, Leong Yew Koh dan T.H. Tan (Mohd Ashraf Ibrahim, *Gagasan Bangsa Malayan*, 2004:150).

Jumlah keahlian MCA pada tahun 1950-an mencecah 160,000 orang yang didominasi oleh golongan pertengahan Cina (CO 537/7285 (2)). Hasrat untuk menyatukan semua peringkat kelas orang Cina giat dilaksanakan bagi mengelakkan kumpulan petani dan buruh Cina berkiblatkan tanah air mereka. Pakatan UMNO-MCA lebih meyakinkan kerana UMNO lebih mudah bertolak ansur dengan MCA. Perikatan UMNO-MCA-MIC pada Oktober 1954 merupakan antara langkah bagi memulihkan hubungan kaum di Tanah Melayu (Ho Hui Ling, 2004:XXII). Dato' Onn Jaafar mahukan MCA menjadi lebih kuat daripada Parti Komunis Malaya (PKM) dan menyediakan masyarakat Cina dengan suatu alternatif kepada fahaman komunis. Sentimen anti-Dato' Onn Jaafar oleh pemimpin UMNO dan MCA telah menjadi suatu pendorong bagi pembentukan perikatan dua parti itu. *Malayan Indian Congress* (MIC) ditubuhkan pada Ogos 1946 di Kuala Lumpur dengan matlamat untuk menyatukan orang India dan mengelakkan segala bentuk perselisihan faham dalam masyarakat pelbagai kaum. Kemerdekaan menjadi teras utama perjuangan mereka. Oleh yang demikian, minat dan kecenderungan orang India terhadap politik Tanah Melayu disuburkan. Sistem Ahli pada tahun 1951 dan pilihanraya 1955 merupakan asas dasar bangsa Malayan bersatu. Pendirian baru pemimpin UMNO, MCA dan MIC telah menyebabkan parti itu memasuki fasa baru iaitu daripada parti yang berasaskan kaum kepada parti yang memperjuangkan politik antara kaum walaupun ciri perkauman ketiga-tiga parti itu masih dikekalkan dan terus diperjuangkan terutama oleh pemimpin peringkat bawahan.

KESIMPULAN

Kompromi politik Dato' Onn Jaafar dalam mengembalikan keharmonian hubungan kaum khususnya di antara orang Melayu dan Cina selepas pendudukan Jepun tidak dapat dinafikan lagi. British, pemimpin tempatan Melayu-Cina dan golongan intelegensia Melayu turut berusaha dalam mencari penyelesaian untuk mewujudkan keharmonian antara kaum di Tanah Melayu. Dalam hal ini, Dato' Onn Jaafar berpendapat, masalah perkauman dapat diatasi melalui kerjasama politik antara kaum. Pengenalan darurat juga telah merumitkan lagi masalah hubungan kaum di Tanah Melayu. Usaha bagi memulihkan keamanan khususnya oleh BMA tidak berjaya secara keseluruhannya. Campur tangan dan penglibatan daripada semua, termasuk pemimpin setiap kaum dan Raja-raja Melayu ternyata membuahkan hasil. Orang Melayu agak sukar untuk menerima perdamaian pada peringkat awal kerana masih teringat kekejaman dan seksaan komunis. Justeru itu, BMA memerlukan sokongan daripada ketua, pembesar dan juga sultan agar orang Melayu yang terkenal dengan rasa taat setianya dapat menghentikan pergaduhan bagi kepentingan sejagat.

BMA melaksanakan banyak langkah dalam menangani isu pergaduhan Melayu-Cina dan mengembalikan keharmonian kaum. Penglibatan politik Dato' Onn Jaafar dalam penubuhan jawatankuasa keamanan sedikit sebanyak dapat mengembalikan keharmonian kaum. Di samping itu, penubuhan PMSJ, UMNO dan pembentukan Parti Perikatan dilihat sebagai sebahagian daripada kompromi Dato' Onn Jaafar. Ternyata kesedaran intelegensia Melayu, sedikit sebanyak dapat menyelamatkan keadaan, walaupun kesannya banyak menjejaskan orang Melayu itu sendiri. Dato' Onn Jaafar merupakan seorang pemimpin yang berani dan berusaha dengan bersungguh-sungguh demi negara dan bangsa. Oleh yang demikian, nama beliau tetap terpahat dalam catatan sejarah negara.

BIBLIOGRAFI

- Anwar Abdullah. (2004). *Biografi Dato' Onn Hidup Melayu*. Bangi: Penerbit Universiti Kebangsaan Malaysia. *Berita Minggu*, 2 Disember 2007.
- CO 537/1581: HQ Malaya Command Weekly Intelligence Summary-Part I (SECRET).
- CO 537/3759: Political, Dato' Onn's London Visit.
- CO 537/7285: Emergency In Malaya-Reports To Ministers.
- CO 717/183/2: Communities Liaison Committee Meeting In August.
- CAJ 35/49, *Sunday Tribune*, 25 September 1949.
- Cheah Boon Kheng. (1981). Sino Malay Conflicts in Malaya, 1945-1946: Communist Vendetta and Islamic Resistance. *Journal of Southeast Asian History*, Volume 12, No. 1.
- Hairi Abdullah. (Bil., 3/4, 1973/4, 1974/5). Kebangkitan dan gerakan tentera Selendang Merah dalam sejarah daerah Muar dan Batu Pahat, *JEBAT*.
- Haji Ismail Ahmad. (2006). *Onn Jaafar-Melakar sejarah perjuangan bangsa di Batu Pahat*. Batu Pahat: Persatuan Sejarah Malaysia Kawasan Batu Pahat.
- Ho Hui Ling. *Darurat 1948-1960*. (2004). *Keadaan Sosial di Tanah Melayu*. Kuala Lumpur: Penerbit Universiti Malaya.
- Ho Hui Ling. (2006). Darurat Dan Perpaduan Antara Kaum. *Persidangan Kebangsaan Mengenai Dato' Onn Jaafar*, 1-4 Disember, Anjuran Badan Perhubungan UMNO Negeri Johor dan Yayasan Warisan Johor. *Mingguan Malaysia*, 8 Mei 2011.
- Mohd Ashraf Ibrahim. (2004). *Gagasan Bangsa Malayan yang Bersatu 1945-57*, Selangor: Penerbit Universiti Kebangsaan Malaysia.
- R.K. Vasil. (1980). *Ethnic Politics in Malaysia*, New Delhi: Radiant Publishers.
- Ramlah Adam. (2002) *Sumbanganmu Dikenang*, Kuala Lumpur: Dewan Bahasa dan Pustaka.
- Ramlah Adam. (2004). *Kemelut Politik Semenanjung Tanah Melayu*, Kuala Lumpur: Penerbit Universiti Malaya.
- RCJ 1212/46 (1), A.G. Resident Commissioner, Johore kepada The Hon'ble Dato Onn bin Jaafar, Ag. Menteri Besar, Johore, Johore Bahru
- Shaharom Husain. (1985). *Biografi Perjuangan Politik Dato' Onn Ja'afar*. Petaling Jaya: Penerbit Fajar Bakti Sdn. Bhd..
- SUKJ. 6203/1945 (1945). Outstation Reports And Correspondence Muar, 19.9.45-27.11.45, Pejabat Setiausaha Kerajaan Johor (BMA/SCAO.J). *Sunday Tribune*, 25 September 1949
- Seruan Ra'ayat*, 7 Januari 1946.
- WO 172/1813: War Diary.
- WO 172/9773: War Diary.
- WO 203/5660: Malaya's Political Climate Report Oct 1945-March 1946 (TOP SECRET).
- 65/46: Weekly Situation Report, 10.4.46-8.2.48.
- 1212/46: Dato Onn bin Jaafar as Menteri Besar, 19.10.46-28.5.47.